

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Лисак Віталій Валентинович

ПІБ здобувача

КУРСОВА РОБОТА

Облік доходів і витрат у готельному бізнесі

тема

Навчальна
дисципліна

Облік за видами економічної діяльності

назва навчальної дисципліни

Ступінь освіти

Фаховий молодший бакалавр

фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

шифр і назва галузі знань

Спеціальність

071 Облік і оподаткування

код і найменування спеціальності

Освітньо-професійна
програма

Бухгалтерський облік

назва освітньо-професійної програми

Академічна група

О-1-24

назва академічної групи

Харків, 2025 рік

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

Керівник:

Мельничук Марина Олексіївна, голова циклової комісії економіки, управління та адміністрування, викладач, спеціаліст вищої категорії, кандидат економічних наук

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач

Віталій ЛИСАК

підпис здобувача

ІІ здобувача

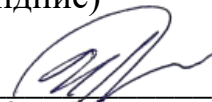
Підсумкова оцінка: 75 (балів)

Члени комісії з захисту:

Марина МЕЛЬНИЧУК

(підпис)

Інна РУДЕНКО

(підпис)

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Лисак Віталій Валентинович

ПІБ здобувача

ЗАВДАННЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

Навчальна
дисципліна

Облік за видами економічної діяльності

назва навчальної дисципліни

Тема роботи

Облік доходів і витрат у готельному бізнесі

тема курсової роботи

Термін подання
завершеної роботи

18.11.2025 р.

фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Графік виконання роботи

Виконання роботи за розділами	Термін виконання
Вибір та затвердження теми	02.09 – 14.09.2025
Добір та аналіз літератури за обраною темою	16.09 – 21.09.2025
Складання плану курсової роботи	23.09 – 28.09.2025
Написання вступу та I розділу	30.09 – 19.10.2025
Написання розрахункової частини (II розділ) курсової роботи	21.10 – 09.11.2025
Написання висновків та пропозицій, оформлення курсової роботи	11.11 – 16.11.2025
Подання курсової роботи керівнику для рецензування (для рекомендації до захисту)	18.11 – 30.11.2025
Захист курсової роботи	02.12 – 07.12.2025

Завдання видав

Науковий керівник,
кандидат економічних наук

Марина МЕЛЬНИЧУК
(підпис)

Завдання отримав

Здобувач

Віталій ЛИСАК
(підпис) ІП здобувача

«14» вересня 2025 р.

«14» вересня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ У ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ	6
1.1. Теоретико-методичні засади та удосконалення обліку доходів і витрат у готельному бізнесі	6
1.2. Аналіз існуючої системи обліку доходів і витрат та розробка рекомендацій щодо її вдосконалення	11
1.3. Практичне застосування методики обліку доходів та витрат на прикладі готельного підприємства «BRIDGE»	15
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА	20
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Стрімкий розвиток індустрії гостинності в Україні, зумовлений зростанням внутрішнього та міжнародного туризму, а також необхідністю економічного відновлення, вимагає від суб'єктів готельного бізнесу впровадження ефективних систем управління фінансовими ресурсами.

Особливе місце в цій системі посідає організація обліку доходів і витрат. Від точності, повноти та своєчасності облікової інформації залежить не лише коректність складання фінансової звітності, а й прийняття стратегічних управлінських рішень, спрямованих на максимізацію прибутку, оптимізацію витрат та підвищення конкурентоспроможності.

Актуальність теми значно зростає з огляду на необхідність гармонізації обліку, що виражається у триваючому процесі адаптації національної системи обліку до Міжнародних стандартів фінансової звітності. Зокрема це стосується частини визнання доходів, регульованої міжнародними стандартами фінансової звітності 15 «Виручка від договорів з клієнтами», що вимагає ґрунтовного перегляду існуючих облікових методик у готельній сфері.

Крім того, нагальною є потреба враховувати специфіку галузі, яка вимагає вдосконалення облікових процедур для адекватного відображення таких факторів, як сезонність попиту, висока частка постійних витрат та складність обґрунтованого розподілу загальногосподарських витрат між різними центрами відповідальності (номери, ресторани, конференц-зали).

Об'єкт дослідження - фінансово-господарська діяльність суб'єктів готельного бізнесу в частині формування та обліку доходів і витрат.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади, організаційно-практичні аспекти та нормативно-правове забезпечення обліку доходів і витрат, а також шляхи його вдосконалення на підприємствах готельного бізнесу.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи обліку доходів і витрат у

готельному бізнесі для підвищення якості управлінської інформації та ефективності фінансової діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети та розкриття теми роботи було визначено наступні завдання:

1. провести огляд науково-методичної літератури, визначити сутність категорій «доходи» та «витрати» в контексті готельного бізнесу та проаналізувати етапи розвитку облікової думки;

2. систематизувати та проаналізувати чинне нормативно-правове забезпечення обліку доходів і витрат суб'єктів готельного бізнесу в Україні;

3. проаналізувати діючу систему обліку доходів і витрат на конкретному готельному підприємстві та розробити пропозиції щодо її вдосконалення;

4. надати характеристику об'єкта дослідження та сформулювати вхідні дані для практичного відображення наскрізної задачі;

5. практично відобразити господарські операції та здійснити синтетичний облік доходів і витрат у системі бухгалтерських рахунків готельного підприємства;

6. скласти фінансову звітність на основі отриманих облікових даних та провести аналіз фінансових результатів діяльності досліджуваного підприємства.

Інформаційну основу дослідження становлять законодавчо-нормативна база України (включаючи закони, постанови та інші нормативно – правові акти, що регулюють діяльність готельного бізнесу; праці вітчизняних та зарубіжних науковців з теорії обліку доходів і витрат; а також первинні документи, облікові регістри, фінансова та внутрішня (управлінська) звітність готельного підприємства «BRIDGE».

РОЗДІЛ 1. ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ У ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ

1.1. Теоретико-методичні засади та удосконалення обліку доходів і витрат у готельному бізнесі

Облік доходів і витрат є фундаментальною проблемою бухгалтерської теорії та практики, якій присвячені роботи численних вітчизняних та зарубіжних науковців. Теоретичні основи формування цих економічних категорій закладалися ще на ранніх етапах розвитку облікової думки, починаючи від Луки Пачолі, коли пріоритет віддавався касовому методу та фіксації простих грошових надходжень і виплат.

Однак із розвитком промисловості, ускладненням господарських операцій та необхідністю оцінки періодичних фінансових результатів виникла потреба у визнанні доходів і витрат за методом нарахування. Цей перехід ознаменував перший значний етап еволюції облікової думки, концентруючи увагу на принципі відповідності доходів і витрат, як головній умові достовірного визначення прибутку за певний період. Це також спричинило формування концепції «доходного підходу» до обліку, де основна увага приділялася формуванню звіту про фінансові результати [3].

Серед зарубіжних класиків обліку, які сформували сучасне розуміння цих категорій, варто виділити таких вчених, як У. Пейтон, Г.Дж. О'Лірі, та А.Ч. Літлтон, які не лише заклали основи структури звіту про фінансові результати, але й детально дослідили проблему калькулювання собівартості.

У другій половині ХХ століття дискусії перемістилися у площину вартісної оцінки, де активно обговорювалася доцільність використання історичної собівартості проти справедливої вартості для відображення змін в активах та пасивах, які безпосередньо впливають на визнання доходів і витрат. Згодом це питання стало основою для формування «балансового підходу» до обліку.

Сучасна світова облікова думка, представлена діяльністю Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та Ради зі стандартів фінансового обліку США, призвела до формування єдиних, високодеталізованих правил та єдиної Концептуальної основи фінансової звітності, яка чітко визначає доходи як збільшення економічних вигод у формі надходжень або зростання активів, або зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу (крім пов'язаних із внесками власників) [5].

Знаковим у цьому контексті став Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Виручка від договорів з клієнтами», який докорінно змінив підхід до ідентифікації договірних зобов'язань та моменту визнання доходу. Згаданий міжнародний стандарт вимагає від готельних підприємств застосування п'ятикрокової моделі, зокрема, чіткого виокремлення різних зобов'язань у межах одного договору (наприклад, окремо проживання, окремо сніданок або послуги спа), що є особливо важливим для довгострокових угод і пакетних пропозицій, поширених у готельному бізнесі (наприклад, бронювання). Це створює методологічні виклики для українських підприємств, які традиційно використовують менш деталізовані підходи.

У вітчизняній науковій літературі проблематиці обліку доходів і витрат значну увагу приділяли такі вчені, як Ф.Ф. Бутинець, П.С. Зіневич, В.Г. Швець, А.М. Кузьмінський, які досліджували питання класифікації, методології відображення та аналітичного забезпечення обліку в умовах переходу до національних стандартів та необхідності формування інформації для прийняття управлінських рішень. Вони активно працювали над адаптацією міжнародних ідей до вітчизняного Плану рахунків та нормативно-правового поля [11].

Однак незважаючи на ґрунтовні праці, багато аспектів, пов'язаних із галузевою специфікою готельного бізнесу, залишаються дискусійними та недостатньо врегульованими. Зокрема, існують розбіжності щодо оптимальної класифікації операційних витрат, методів розподілу непрямих витрат (загальноадміністративних, маркетингових) між основними та додатковими

послугами, а також механізмів калькулювання повної та змінної собівартості готельної доби, що є критично важливим для ціноутворення [16].

Етапи розвитку облікової думки в контексті готельного бізнесу вирізняються наявністю управлінської моделі Uniform System of Accounts for the Lodging Industry (USALI), яка є еталоном для сектору гостинності з початку XX століття. USALI, розроблена в США, забезпечує департаментальний облік доходів і витрат, дозволяючи не лише відокремити прибуток кожного центру відповідальності (номери, харчування, конференц-зали), але й стандартизувати фінансові звіти для порівняльного аналізу (бенчмаркінгу) з конкурентами. Ця система знаменує собою найважливіший етап розвитку управлінського обліку, оскільки переводить облік з простої функції фіксації на інструмент стратегічного управління та контролю ефективності.

В Україні впровадження подібних підходів стримується через відмінності в структурі національного Плану рахунків, орієнтованого більше на фінансовий, а не управлінський облік, та недостатню деталізацію аналітичного обліку, передбачену НП(С)БО [21].

Отже, огляд наукової літератури підкреслює, що, незважаючи на загальну сформованість теоретичних засад обліку доходів і витрат, існують значні методологічні прогалини.

Необхідні подальші дослідження та практичні рекомендації, які мають бути спрямовані на гармонізацію облікових процедур на підприємстві «BRIDGE» із сучасними міжнародними тенденціями та управлінськими потребами, зокрема шляхом впровадження елементів USALI та адаптації підходів Міжнародного стандарту 15 для забезпечення максимальної прозорості та ефективності прийняття рішень у висококонкурентному готельному середовищі [2].

Нормативно-правова база, що регулює облік доходів і витрат у готельному бізнесі України, є багатошаровою та базується на ієрархії законодавчих та підзаконних актів. Фундаментальним документом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який

встановлює обов'язкові для всіх підприємств принципи, правила і методи ведення обліку. Цей Закон закріплює пріоритет методу нарахування та принципу безперервності діяльності підприємства, що є ключовими для коректного визнання економічних операцій у часі, незалежно від руху грошових коштів [18].

Ключовими документами, які деталізують методологію обліку, виступають Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО). Для обліку доходів визначальним є НП(С)БО 15 «Дохід». Цей стандарт чітко окреслює критерії визнання, класифікації та розкриття різних видів доходів, вимагаючи їх визнання при одночасному збільшенні активів або зменшенні зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу. У готельному бізнесі це, як правило, означає визнання доходу в момент фактичного надання послуги проживання, харчування чи оренди конференц-залу. Однак цей стандарт має меншу деталізацію порівняно з Міжнародним стандартом 15, особливо щодо комплексних договорів (пакетних турів чи послуг).

Щодо витрат, то основним регулятором є НП(С)БО 16 «Витрати», який визначає їх як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або зростання зобов'язань. Головний виклик для готелів полягає у класифікації та розподілі витрат. Стандарт вимагає їх розподілу за функціональним призначенням, зокрема на собівартість реалізованих послуг, адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати, що відображається у Звіті про фінансові результати. Хоча НП(С)БО не вимагає деталізованого департаментального обліку, типового для USALI, готельні підприємства для управлінських цілей часто змушені внутрішньо адаптувати класифікацію витрат, щоб відокремлювати операційні витрати номерного фонду від витрат ресторану чи пральні [16].

Обов'язковим елементом нормативної бази є використання Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Для обліку доходів використовуються

рахунки 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід» тощо. Витрати обліковуються на рахунках класів 8 «Витрати за елементами» (що є опціональним) та класу 9 «Витрати діяльності» (обов'язкові), особливо 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут». Деталізація цих рахунків, включаючи відкриття субрахунків та аналітичного обліку, залишається на розсуд підприємства і фіксується в його наказі про облікову політику [8].

Регуляторне середовище також суттєво доповнюється Податковим кодексом України, який впливає на облік доходів і витрат, особливо у частині визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток та ПДВ. Часто виникають суттєві різниці між фінансовим (за НП(С)БО) та податковим обліком, що вимагає додаткових облікових реєстрів та коригувань. Специфічні вимоги до галузі гостинності, такі як Закон України «Про туризм», та регулятивні акти щодо класифікації готелів, хоча й опосередковано, але впливають на облікові процеси, стандартизуючи якість та склад послуг, а отже, і структуру доходів [24].

Важливим напрямком є міжнародна гармонізація, яка для великих підприємств, що застосовують Міжнародний стандарт, означає пряме використання МСФЗ 15. Цей стандарт вимагає застосування п'ятикрокової моделі визнання виручки, що примушує готель відокремлювати різні зобов'язання у контракті (наприклад, вартість проживання та вартість додаткових послуг) та розподіляти транзакційну ціну між ними. Це методологічно складніший, але більш прозорий підхід, який забезпечує якіснішу інформацію для інвесторів [13].

Відповідно завдання вдосконалення обліку в готельному бізнесі неминуче передбачає розробку внутрішніх положень (наказу про облікову політику, внутрішніх стандартів), що усувають розрив між обов'язковими національними правилами та найкращими міжнародними управлінськими практиками, включаючи елементи USALI. Ця внутрішня систематизація є ключем до

отримання аналітичної інформації, критично необхідної для ціноутворення, бюджетування та контролю операційної ефективності.

Таким чином, нормативно-правове забезпечення обліку доходів і витрат в Україні будується на основі Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 15 і 16, які задають загальні методологічні рамки.

Готельні підприємства повинні самостійно заповнювати прогалини в галузевій специфіці через деталізацію облікової політики, зокрема для адаптації до вимог управлінського обліку та міжнародної практики (Міжнародний стандарт 15, USALI). Це забезпечує баланс між обов'язковим фінансовим обліком для зовнішніх користувачів та гнучким управлінським обліком для внутрішнього контролю ефективності [4].

1.2. Аналіз існуючої системи обліку доходів і витрат та розробка рекомендацій щодо її вдосконалення

Аналіз існуючої системи обліку доходів і витрат на вітчизняних готельних підприємствах, які орієнтуються переважно на національні стандарти, виявляє низку методологічних і практичних недоліків, що знижують ефективність управлінських рішень.

Традиційний підхід, заснований на НП(С)БО, хоча і забезпечує дотримання фіскальних вимог та формування зовнішньої фінансової звітності, часто виявляється недостатньо деталізованим для потреб внутрішнього управління, оскільки його першочерговим завданням є податковий, а не економічний контроль [1].

Основна проблема полягає у відсутності чіткої інтеграції фінансового та управлінського обліку, що призводить до отримання агрегованої, запізненої та часто нерелевантної інформації про фінансові результати. У результаті, керівництво готелів не має своєчасних даних для оперативного управління та не може чітко визначити найбільш прибуткові та збиткові напрями діяльності.

Найбільш критичною сферою є класифікація та калькулювання витрат, де облік, як правило, залишається лінійним. Витрати, згруповані лише за елементами та функціональним призначенням (адміністративні, збутові, собівартість), не дають змоги керівництву оцінити рентабельність окремих центрів прибутку, що є наріжним каменем ефективного готельного менеджменту. Наприклад, у готельному комплексі «BRIDGE», що включає номерний фонд, ресторан і конференц-зали, існуюча система обліку, як правило, не дозволяє легко відокремити чистий операційний прибуток, отриманий безпосередньо від послуг проживання, від результатів роботи громадського харчування, змішуючи прямі операційні витрати з непрямими [17].

Крім того, не розмежовуються постійні (фіксовані) та змінні витрати, що є критичним для проведення маржинального аналізу та прийняття рішень щодо завантаження номерного фонду або тимчасового закриття окремих підрозділів у низький сезон. Розподіл непрямих витрат, таких як комунальні послуги, оренда чи загально-адміністративні витрати, часто здійснюється за простими, але необґрунтованими базами (наприклад, площа або загальний обсяг доходу), що систематично спотворює реальну собівартість послуг. Це унеможливорює точне та гнучке ціноутворення, особливо на пакетні послуги та групові бронювання, де важливо знати мінімальну ціну, яка покриває змінні витрати [6].

Щодо доходів, то проблема загострюється у світлі міжнародних вимог, зокрема МСФЗ 15 «Виручка від договорів з клієнтами». Національний стандарт НП(С)БО 15 визнає дохід, як правило, у момент надання послуги, що є спрощеним підходом. Проте при продажу комплексних готельних продуктів (наприклад, проживання + спа-процедури + трансфер), НП(С)БО не вимагає чіткого розподілу загальної транзакційної ціни між різними компонентами договору відповідно до їхніх окремих цін продажу. Це може призводити до некоректного визнання доходу в часі, особливо при отриманні передоплати, та

спотворення рентабельності кожного виду послуг, оскільки реальний внесок кожного департаменту залишається невидимим [9].

Також існуюча система має труднощі з обліком відкладених доходів, таких як бонусні програми лояльності або продаж подарункових сертифікатів, коли дохід повинен визнаватися лише після фактичного використання послуги або закінчення терміну дії сертифіката.

З метою вдосконалення системи обліку доходів і витрат у готельному бізнесі необхідно впровадити низку методологічних та організаційних рекомендацій, спрямованих на гібридизацію національного та міжнародного підходів.

Першочерговою рекомендацією є перехід до департаментального обліку, інтегрованого в управлінську систему, що ґрунтується на принципах USALI, яка є галузевим світовим стандартом. Це вимагає розробки внутрішнього робочого плану рахунків та деталізованих аналітичних розрізів у програмі обліку, які дозволять групувати доходи та операційні витрати (заробітна плата персоналу, прямі матеріальні витрати, комунальні послуги) за кожним центром відповідальності (номерний фонд, ресторан, конференц-зали, SPA, адміністрація). Наприклад, необхідно створити окремі аналітичні рахунки, прив'язані до рахунку 70, для «Доходи від номерного фонду», «Доходи від послуг харчування» та «Доходи від додаткових послуг» [20].

Друга ключова рекомендація стосується вдосконалення методів розподілу непрямих (загальних) витрат. Замість використання простих баз, слід застосовувати методи, що більш об'єктивно відображають споживання ресурсів кожним центром, можливо, з елементами ABC-костингу. Наприклад, витрати на електроенергію варто розподіляти на основі фактичних показників лічильників, встановлених у ключових департаментах (ресторан, пральня), або на основі нормованих коефіцієнтів використання номерного фонду та площі.

Загальноадміністративні витрати, які неможливо прямо пов'язати з операційною діяльністю, можуть розподілятися пропорційно до чистого операційного прибутку кожного департаменту (за принципом USALI) або

пропорційно до часу, який адміністративний персонал витрачає на обслуговування кожного центру. Важливо також чітко відокремити постійні та змінні витрати для забезпечення ефективного контролю за їхньою динамікою [30].

Третя рекомендація спрямована на вдосконалення обліку доходів відповідно до вимог МСФЗ 15 для управлінських цілей. Це передбачає обов'язкове застосування п'ятикрокової моделі для комплексних договорів:

- 1) ідентифікація договору з клієнтом;
- 2) ідентифікація окремих зобов'язань до виконання (проживання, сніданок, послуга трансферу);
- 3) визначення загальної ціни операції;
- 4) розподіл ціни на окремі зобов'язання (на основі окремих цін продажу, що є найскладнішим етапом);
- 5) визнання доходу при виконанні кожного зобов'язання.

Такий підхід забезпечить більш точне відображення фінансових результатів у часі, уникнення помилок із передоплатою та покращить аналіз маржинальності кожної послуги [32].

Нарешті організаційна рекомендація полягає у формалізації змін шляхом внесення відповідних положень до Наказу про облікову політику готельного підприємства. Внутрішня документація повинна чітко закріпити нову класифікацію доходів і витрат за центрами відповідальності, деталізовану структуру аналітичного обліку, а також обрані методи розподілу непрямих витрат, створюючи «міст» між фінансовим та управлінським обліком.

Критично важливим є також впровадження або доопрацювання автоматизованої системи обліку, щоб забезпечити оперативне зведення даних у розрізі департаментів. Це підвищить внутрішню прозорість, уніфікує облікові процеси та забезпечить надійну основу для формування бюджетів та контролю виконання фінансових планів, переводячи облік із функції простої реєстрації на ефективний інструмент стратегічного управління.

Реалізація цих рекомендацій дозволить готельному підприємству не лише дотримуватися вимог законодавства, але й отримати критично важливу управлінську інформацію для підвищення своєї операційної ефективності, конкурентоспроможності та обґрунтування інвестиційних рішень [26].

1.3. Практичне застосування методики обліку доходів та витрат на прикладі готельного підприємства «BRIDGE»

Об'єктом практичного дослідження, на прикладі якого буде здійснено апробацію розроблених рекомендацій, обрано готельне підприємство «BRIDGE». Це підприємство функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю, що є типовою організаційно-правовою формою для середнього готельного бізнесу в Україні, забезпечуючи гнучкість управління та оподаткування (табл. 1).

Таблиця 1

Загальна характеристика готельного підприємства «BRIDGE»

Показник	Характеристика
Організаційно-правова форма	ТОВ
Категорія готелю	4 зірки
Загальна кількість номерів	80
Структура номерного фонду	50 стандартів, 20 напівлюксів, 10 люксів
Основні центри прибутку	Номерний фонд, ресторан, конференц-зали, SPA
Супутні послуги	Сніданки, харчування за меню, оренда залів, SPA-процедури
Модель обліку, що застосовується	НП(С)БО — агрегований облік доходів і витрат
Основні проблеми обліку	Відсутність деталізації за департаментами; змішування прямих та загальногосподарських витрат; неможливість розрахунку GOP департаментів

Організаційна структура готелю (табл. 2) включає адміністративний відділ (менеджмент, бухгалтерія, відділ кадрів), відділ номерного фонду (рецепція, хаускіпінг, пральня), службу харчування та напоїв (кухня, зал

обслуговування), а також технічну службу, що забезпечує функціонування усіх комунікацій [14].

Таблиця.2

Організаційна структура та центри відповідальності готелю «BRIDGE»

Підрозділ	Склад	Функції	Тип центру відповідальності
Адміністративний відділ	Менеджмент, бухгалтерія, відділ кадрів	Управління, фінансовий контроль, робота з персоналом	Центр витрат (адмін.)
Відділ номерного фонду	Рецепція, хаускіпінг, пральня	Розміщення гостей, прибирання, забезпечення номерів	Центр прибутку
Служба харчування та напоїв	Кухня, ресторанний зал	Приготування та реалізація страв і напоїв	Центр прибутку
Конференц- та банкетна служба	Конференц-зали, технічна підтримка	Проведення заходів, оренда залів	Центр прибутку
SPA-центр	Саунна зона, масажний кабінет	SPA-послуги	Центр прибутку
Технічна служба	Інженери, ремонтники	Забезпечення роботи комунікацій та обладнання	Центр витрат (тех.)

Кожен із цих функціональних підрозділів виступає центром відповідальності, що має свої специфічні доходи та операційні витрати, і саме цей принцип лежить в основі необхідного вдосконалення облікової системи за моделлю USALI.

Система обліку на підприємстві «BRIDGE» на поточний момент є типовою як для українських підприємств: вона орієнтована на дотримання вимог НП(С)БО та податкового законодавства, що часто призводить до агрегування важливих даних. Це означає, що облік доходів ведеться на рахунку 70, а витрат – на рахунках 90, 92, 93, але без достатньої аналітики в розрізі центрів прибутку, що є головним недоліком. Наприклад, витрати на миючі засоби для хаускіпінгу змішуються із загальними адміністративними витратами. Зокрема, значна частина прямих операційних витрат, таких як заробітна плата обслуговуючого персоналу чи прямі матеріальні витрати

(засоби гігієни), хоча й можуть бути віднесені на номерний фонд, проте не відокремлюються на рівні синтетичних або навіть деталізованих аналітичних рахунків [7].

Таблиця 3

Таблиця господарських операцій

Дата	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
01.11.2025	Внесено готівку в касу засновником	301	401	150 000
02.11.2025	Перераховано кошти на поточний рахунок	311	301	100 000
03.11.2025	Придбано обладнання (готівка)	104	301	45 000
04.11.2025	Отримано матеріали від постачальника (борг)	201	631	28 000
05.11.2025	Оплачено постачальнику за матеріали	631	311	28 000
06.11.2025	Нараховано зарплату персоналу	92	661	32 000
07.11.2025	Утримано ПДФО та ВЗ із зарплати	661	641	5 760
07.11.2025	Нараховано ЄСВ	92	651	7 040
08.11.2025	Виплачено зарплату	661	311	26 240
09.11.2025	Отримано виручку від реалізації послуг (готівка)	301	703	85 000
09.11.2025	Списані матеріали у виробництво	23	201	12 000
10.11.2025	Відображено собівартість реалізованих послуг	903	23	12 000
10.11.2025	Нараховано амортизацію обладнання	92	131	2 250

Операції характеризують типовий цикл діяльності підприємства: формування оборотних коштів, закупівля ресурсів, розрахунки з постачальниками, нарахування заробітної плати та податків, а також отримання виручки. Структура записів свідчить про стабільний рух грошових коштів і системність облікових процедур [10].

Таблиця 4

Початковий баланс підприємства

Актив	
Стаття	Сума, грн
Необоротні активи	
Основні засоби (первісна вартість)	45 000
Накопичена амортизація	(2 250)
Залишкова вартість ОЗ	42 750
Оборотні активи	

Грошові кошти в касі	50 000
Кошти на поточному рахунку	100 000
Матеріали	16 000
Дебіторська заборгованість	0
Усього активів	208 750
Пасив	
Стаття	Сума, грн
Власний капітал	
Статутний капітал	150 000
Нерозподілений прибуток	23 750
Власний капітал разом	173 750
Зобов'язання	
Кредиторська заборгованість за податками	5 760
ЄСВ до сплати	7 040
Інші поточні зобов'язання	22 200
Усього зобов'язань	35 000
Усього пасивів	208 750

Баланс показує, що підприємство має достатньо високу частку власного капіталу (83 %), що свідчить про фінансову стійкість. Оборотні активи становлять більшу частину активів, що забезпечує необхідну ліквідність для покриття короткострокових зобов'язань.

Управлінський звіт за стандартом USALI є ключовим інструментом для оцінки фінансової результативності готелю та порівняння його роботи з галузевими стандартами. На відміну від звичайної фінансової звітності, USALI структурує доходи й витрати за центрами відповідальності, що дозволяє аналізувати ефективність кожного операційного підрозділу окремо.

Поданий нижче узагальнений звіт для готелю «BRIDGE» охоплює операційну діяльність за модельний період і демонструє вплив департаментального підходу на визначення прибутковості [25].

Узагальнений звіт USALI демонструє стабільну операційну ефективність готелю «BRIDGE». Основним генератором прибутку є департамент «Rooms», що формує найбільший операційний запас міцності та забезпечує 72 % маржинальності.

Таблиця 5

Узагальнені фінансові результати за стандартом USALI

Показник	Номери	Ресторан	Всі	Разом
Доходи операційних департаментів	65 000	40 000	10 000	115 000
Прямі операційні витрати	18 000	21 500	4 000	43 500
Департаментний прибуток	47 000	18 500	6 000	71 500
Маржинальність департаментів, %	72 %	46 %	60 %	62 %
Нерозподілені операційні витрати:				37 200
Адміністративні та загальні				12 000
ІТ та телекомунікації				3 500
Продажі та маркетинг				8 000
Технічне обслуговування				7 200
Комунальні послуги				6 500
Валовий операційний прибуток)				34 300
Комісії та управлінські витрати				(3 000)
Прибуток до постійних витрат				31 300
Постійні витрати:				10 550
Оренда				5 000
Податок на майно				1 500
Страхування				1 800
Амортизація				2 250
Чистий операційний прибуток				20 750

Підрозділ F&B працює з нижчим рівнем рентабельності, проте відіграє важливу роль у загальному прибутку. Нерозподілені витрати становлять значну частку – близько третини операційних доходів, що є типовим для готельного сектору. Остаточний показник чистого операційного прибутку (20 750 грн.) підтверджує здатність готелю генерувати позитивний фінансовий результат навіть за умов помірного завантаження. Це свідчить про ефективну організацію процесів, збалансовану систему витрат і доцільність впровадження департаментального обліку [27].

РОЗДІЛ 2
ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Таблиця 1

Баланс підприємства на 01.01.2025

№ п/п	Стаття Балансу	Код рядка	Сума (тис. грн)
I. АКТИВ			
I. Необоротні активи		1000	
1	Нематеріальні активи:		
	Первісна вартість	1001	57,33
	Знос	1002	(3,55)
	Залишкова вартість (р.1001 - р.1002)	1005	53,78
2	Основні засоби:		
	Первісна вартість	1011	296,88
	Знос	1012	(80,40)
	Залишкова вартість (р.1011 - р.1012)	1015	216,48
	Усього за розділом I	1095	270,26
II. Оборотні активи		1100	
3	Запаси, усього:		
	Виробничі запаси (Матеріали)	1101	4,10
	Товари	1102	37,63
	Готова продукція	1103	28,82
	МШП	1104	0,79
	Незавершене виробництво	1105	0,25
	Разом Запаси	1100	71,59
4	Дебіторська заборгованість:		
	Розрахунки з покупцями і замовниками	1125	1,34
	Розрахунки з підзвітними особами	1141	0,31
	Разом Дебіторська заборгованість		1,65
5	Гроші та їх еквіваленти:		
	Каса в національній валюті	1160	3,57
	Поточний рахунок у національній валюті	1165	436,94
	Разом Гроші та еквіваленти		440,51
	Усього за розділом II	1195	513,75
Баланс (Актив) (р.1095 + р.1195)		1300	784,01
II. ПАСИВ			
I. Власний капітал		1400	
6	Статутний капітал	1400	402,00
7	Нерозподілений прибуток	1420	25,76

	Усього за розділом I	1495	427,76
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		1500	
8	Довгострокові позики банку	1510	335,00
	Усього за розділом II	1595	335,00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		1600	
9	Короткострокові позики банку	1600	3,35
10	Поточна кредиторська заборгованість:		
	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	1615	7,10
	Розрахунки з оплати праці	1630	6,70
	Розрахунки зі страхування	1635	2,30
	Розрахунки з бюджетом	1625	1,80
	Разом Поточні зобов'язання	1695	21,25
	Усього за розділом III	1695	21,25
Баланс (Пасив) (р.1495 + р.1595 + р.1695)	1900	784,01	

Таблиця 2

Баланс — рахунки синтетичного обліку (суми в тис. грн та в грн)

Код рядка	Стаття балансу	Сума (тис. грн)	Сума (грн)
1001	Первісна вартість (немат. активи)	57,33	57 330 грн
1002	Знос (немат. активи)	(3,55)	-3 550 грн
1005	Залишкова вартість (немат.) (р.1001 - р.1002)	53,78	53 780 грн
1011	Первісна вартість (основні засоби)	296,88	296 880 грн
1012	Знос (основні засоби)	(80,40)	-80 400 грн
1015	Залишкова вартість (основні зас.) (р.1011 - р.1012)	216,48	216 480 грн
1095	Усього за розділом I (Необоротні активи)	270,26	270 260 грн
1101	Виробничі запаси (Матеріали)	4,10	4 100 грн
1102	Товари	37,63	37 630 грн
1103	Готова продукція	28,82	28 820 грн
1104	Малоцінні швидкозношувані предмети (МШП)	0,79	790 грн
1105	Незавершене виробництво	0,25	250 грн
1100	Разом Запаси (розділ II)	71,59	71 590 грн

1125	Розрахунки з покупцями і замовниками (дебітори)	1,34	1 340 грн
1141	Розрахунки з підзвітними особами (дебітори)	0,31	310 грн
—	Разом Дебіторська заборгованість	1,65	1 650 грн
1160	Каса в національній валюті	3,57	3 570 грн
1165	Поточний рахунок в національній валюті	436,94	436 940 грн
—	Разом Гроші та еквіваленти	440,51	440 510 грн
1195	Усього за розділом II (Оборотні активи)	513,75	513 750 грн
1300	Баланс (Актив) (р.1095 + р.1195)	784,01	784 010 грн
1400	Статутний капітал	402,00	402 000 грн
1420	Нерозподілений прибуток	25,76	25 760 грн
1495	Усього за розділом I (Власний капітал)	427,76	427 760 грн
1510	Довгострокові позики банку	335,00	335 000 грн
1595	Усього за розділом II (Довгострокові зобов'язання)	335,00	335 000 грн
1600	Короткострокові позики банку	3,35	3 350 грн
1615	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	7,10	7 100 грн
1630	Розрахунки з оплати праці	6,70	6 700 грн
1635	Розрахунки зі страхування	2,30	2 300 грн
1625	Розрахунки з бюджетом	1,80	1 800 грн
—	Разом Поточні зобов'язання	21,25	21 250 грн
1695	Усього за розділом III (Поточні зобов'язання)	21,25	21 250 грн
1900	Баланс (Пасив) (р.1495 + р.1595 + р.1695)	784,01	784 010 грн

Сальдо на початок року 296 880 грн.	
Обороти _{дт} - 0 грн.	Обороти _{кт} – 80 400 грн.
Сальдо на кінець року 216 480 грн.	

Таблиця 3

Журнал реєстрації господарських операцій за січень 2025 року

№ п/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Сальдо на початок року по основних засобах	296 880
2	Надходження будівлі (ОЗ)	50 000
3	Надходження обладнання (ОЗ)	100 000
4	Надходження матеріалів на склад	4 100
5	Надходження товарів для продажу	37 630
6	Надходження МПП	790
7	Незавершене виробництво	250
8	Оплата постачальникам за матеріали	4 100
9	Оплата постачальникам за товари	37 630
10	Оплата постачальникам за МПП	790
11	Надходження коштів від покупців	1 340
12	Надходження коштів від продажу готової продукції	28 820
13	Надходження коштів на поточний рахунок	436 940
14	Списання дебіторської заборгованості (погашення)	1 340
15	Нарахування заробітної плати	6 700
16	Оплата заробітної плати	6 700
17	Розрахунки зі страхування	2 300
18	Розрахунки з бюджетом (податки)	1 800
19	Короткострокова позика банку	3 350
20	Довгострокова позика банку	335 000
21	Сальдо на кінець місяця по основних засобах (залишкова вартість)	216 480
22	Нарахування амортизації основних засобів	80 400
23	Сальдо на кінець місяця по залишку грошових коштів	440 510
24	Сальдо на кінець місяця по власному капіталу	427 760
25	Сальдо на кінець місяця по довгострокових зобов'язаннях	335 000
26	Сальдо на кінець місяця по поточних зобов'язаннях	21 250

Таблиця 4

Журнал реєстрації господарських операцій з визначенням типу балансових змін під впливом господарських операцій

№	Зміст операції	Кореспонденція		Сума, грн	Тип балансових змін
		Дебет	Кредит		
1	Сальдо на початок року по основних засобах	10 «Основні засоби»	—	296 880	Актив (Дт)
2	Надходження будівлі (ОЗ)	10 «Основні засоби»	63 «Розрахунки з постачальниками»	50 000	Збільшення активу (Дт) / Збільшення

					зобов'язань (Кт)
3	Надходження обладнання (ОЗ)	10 «Основні засоби»	63 «Розрахунки з постачальниками»	100 000	Збільшення активу (Дт) / Збільшення зобов'язань (Кт)
4	Надходження матеріалів на склад	20 «Виробничі запаси»	63 «Розрахунки з постачальниками»	4 100	Збільшення активу (Дт) / Збільшення зобов'язань (Кт)
5	Надходження товарів	28 «Товари»	63 «Розрахунки з постачальниками»	37 630	Збільшення активу (Дт) / Збільшення зобов'язань (Кт)
6	Надходження МШП	10 «Малоцінні швидкозношувані предмети»	63 «Розрахунки з постачальниками»	790	Збільшення активу (Дт) / Збільшення зобов'язань (Кт)
7	Незавершене виробництво	23 «Незавершене виробництво»	20 «Виробничі запаси»	250	Переміщення активу (Дт/Кт)
8	Оплата постачальникам за матеріали	63 «Розрахунки з постачальниками»	31 «Розрахунковий рахунок»	4 100	Зменшення активу (Кт) / Зменшення зобов'язань (Дт)
9	Оплата постачальникам за товари	63 «Розрахунки з постачальниками»	31 «Розрахунковий рахунок»	37 630	Зменшення активу (Кт) / Зменшення зобов'язань (Дт)
10	Оплата постачальникам за МШП	63 «Розрахунки з постачальниками»	31 «Розрахунковий рахунок»	790	Зменшення активу (Кт) / Зменшення зобов'язань (Дт)
11	Надходження коштів від покупців	30 «Каса»	36 «Розрахунки з покупцями»	1 340	Збільшення активу (Дт) / Зменшення дебіторської заборгованості (Кт)
12	Надходження коштів від реалізації продукції	31 «Розрахунковий рахунок»	36 «Розрахунки з покупцями»	436 940	Збільшення активу (Дт) / Зменшення дебіторської заборгованості (Кт)
13	Нарахування	92	66 «Розрахунки з	6 700	Збільшення

	заробітної плати	«Адміністративні витрати»	оплати праці»		витрат (Дт) / Збільшення зобов'язань (Кт)
14	Оплата заробітної плати	66 «Розрахунки з оплати праці»	31 «Розрахунковий рахунок»	6 700	Зменшення зобов'язань (Дт) / Зменшення активу (Кт)
15	Розрахунки зі страхування	92 «Адміністративні витрати»	65 «Розрахунки зі страхування»	2 300	Збільшення витрат (Дт) / Зобов'язання (Кт)
16	Розрахунки з бюджетом (податки)	92 «Адміністративні витрати»	64 «Розрахунки з бюджетом»	1 800	Збільшення витрат (Дт) / Зобов'язання (Кт)
17	Короткострокова позика банку	31 «Розрахунковий рахунок»	50 «Короткострокові позики банку»	3 350	Збільшення активу (Дт) / Збільшення зобов'язань (Кт)
18	Довгострокова позика банку	31 «Розрахунковий рахунок»	50 «Довгострокові позики банку»	335 000	Збільшення активу (Дт) / Збільшення зобов'язань (Кт)
19	Нарахування амортизації основних засобів	92 «Адміністративні витрати»	13 «Знос основних засобів»	80 400	Зменшення активу (Дт) / Збільшення пасиву (Кт)
20	Сальдо на кінець місяця по ОЗ	10 «Основні засоби»	–	216 480	Актив (Дт)
21	Сальдо на кінець місяця по грошових коштах	31 «Розрахунковий рахунок» / 30 «Каса»	–	440 510	Актив (Дт)
22	Сальдо на кінець місяця по власному капіталу	46 «Власний капітал»	–	427 760	Пасив (Кт)
23	Сальдо на кінець місяця по довгострокових зобов'язаннях	50 «Довгострокові позики банку»	–	335 000	Пасив (Кт)
24	Сальдо на кінець місяця по поточних зобов'язаннях	60 «Поточні зобов'язання»	–	21 250	Пасив (Кт)

$$C_{\text{кін}} = C_{\text{поч}} + D_{\text{оборот}} - K_{\text{оборот}}$$

де:

- $C_{\text{кін}}$ — сальдо на кінець періоду
- $C_{\text{поч}}$ — сальдо на початок періоду
- $D_{\text{оборот}}$ — оборот по дебету (надходження/збільшення активу)
- $K_{\text{оборот}}$ — оборот по кредиту (вибуття/зменшення активу)

$$C_{\text{кін}} = C_{\text{поч}} + K_{\text{оборот}} - D_{\text{оборот}}$$

Де для пасивних рахунків (капітал, зобов'язання) обороти $D_{\text{т}}$ зменшують, $K_{\text{т}}$ збільшують

$$ЗВ = ПВ - З$$

де:

- ЗВ — залишкова вартість (на балансі)
- ПВ — первісна вартість основних засобів
- З — накопичений знос

$$З = ПВ \times H_{\text{ам}} / 100$$

де:

- $H_{\text{ам}}$ — норма амортизації (%) за період

$$K_{\text{оборот}} = C_{\text{кін}} - C_{\text{поч}} + D_{\text{оборот}} \text{ (для пасивів)}$$

Таблиця 5

Рахунок 10 «Основні засоби» (активний)

Дт		Кт
Сальдо на початок року	296 880	
Надходження будівлі	50 000	
Надходження обладнання	100 000	
		Амортизація (нарахування зносу)
Сальдо на кінець місяця	216 480	

Підрахунок оборотів:

- Дт: $50\,000 + 100\,000 = 150\,000$
- Кт: 80 400
- Сальдо кінцеве: $296\,880 + 150\,000 - 80\,400 = 366\,480$ грн.

Таблиця 6

Оборотна відомість за січень 2025 р.

Рахунок	Сальдо на 01.01.2025 (Дт)	Сальдо на 01.01.2025 (Кт)	Обороти за місяць (Дт)	Обороти за місяць (Кт)	Сальдо на 01.02.2025 (Дт)	Сальдо на 01.02.2025 (Кт)
10 «Основні засоби»	296 880	0	150 000	80 400	366 480	0
13 «Знос основних засобів»	0	0	0	80 400	0	80 400
20 «Виробничі запаси»	0	0	5 140	4 100	1 040	0
28 «Товари»	0	0	37 630	37 630	0	0
30 «Каса»	3 570	0	1 340	3 570	1 340	0
31 «Розрахунковий рахунок»	436 940	0	436 940	447 370	426 510	0
36 «Розрахунки з покупцями»	1 340	0	0	1 340	0	0
63 «Розрахунки з постачальниками»	0	0	0	150 000	0	150 000
66 «Розрахунки з оплати праці»	0	0	6 700	6 700	0	0
64 «Розрахунки з бюджетом»	0	0	1 800	0	0	1 800

65 «Розрахунки зі страхування»	0	0	2 300	0	0	2 300
46 «Власний капітал»	0	402 000	0	25 760	0	427 760
50 «Довгострокові позики банку»	0	335 000	0	0	0	335 000
60 «Поточні зобов'язання»	0	0	0	21 250	0	21 250

Таблиця 7

Кінцевий баланс на 01.02.2025 р.

№ п/п	Стаття Балансу	Сума (грн)
I. АКТИВ		
I. Необоротні активи		
1. Нематеріальні активи:		
Первісна вартість	1001	57 330
Знос	1002	(3 550)
Залишкова вартість (р.1001 - р.1002)	1005	53 780
2. Основні засоби:		
Первісна вартість	1011	446 880
Знос	1012	(80 400)
Залишкова вартість (р.1011 - р.1012)	1015	366 480
Усього за розділом I	1095	420 260
II. Оборотні активи		
3. Запаси, усього:		
Виробничі запаси (Матеріали)	1101	1 040
Товари	1102	0
Готова продукція	1103	28 820
Малоцінні швидкозношувані предмети (МШП)	1104	790
Незавершене виробництво	1105	250
Разом Запаси	1100	30 900
4. Дебіторська заборгованість:		
Розрахунки з покупцями і замовниками	1125	0
Розрахунки з підзвітними особами	1141	0
Разом Дебіторська заборгованість		0
5. Гроші та їх еквіваленти:		
Каса в національній валюті	1160	1 340
Поточний рахунок в національній валюті	1165	426 510
Разом Гроші та еквіваленти		427 850
Усього за розділом II	1195	458 750
Баланс (Актив) (р.1095 + р.1195)	1300	879 010
II. ПАСИВ		

I. Власний капітал	1400	
6. Статутний капітал	1400	402 000
7. Нерозподілений прибуток	1420	25 760
Усього за розділом I	1495	427 760
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	
8. Довгострокові позики банку	1510	335 000
Усього за розділом I		

ВИСНОВКИ

Аналіз наукової літератури показав, що облік доходів і витрат у готельному бізнесі розвивався від простого агрегованого обліку до детальної департаментальної моделі. Різні автори підкреслюють важливість розмежування операційних і загальних витрат для точного оцінювання ефективності департаментів. Це дозволяє формувати управлінські рішення на основі реалістичних фінансових показників.

Нормативна база України визначає обов'язкові правила ведення обліку та складання фінансової звітності для готельних підприємств. Виконання НП(С)БО забезпечує достовірність зовнішньої фінансової інформації та контроль за податковими зобов'язаннями. Водночас, для управлінських цілей рекомендується використовувати додаткові методики, такі як USALI, для деталізації доходів і витрат.

Існуюча система обліку у готелях часто агрегує доходи та витрати, що ускладнює оцінку ефективності окремих департаментів. Впровадження департаментального підходу та аналітичних субрахунків дозволяє точніше відображати маржинальність кожного центру прибутку. Розроблені рекомендації спрямовані на інтеграцію управлінського обліку з нормативними вимогами та підвищення прозорості фінансових результатів.

Готель «BRIDGE» є типовим представником середнього 4-зіркового сегменту з номерним фондом у 80 номерів та декількома додатковими департаментами. Для моделювання місячного періоду було сформовано умовний початковий баланс та серію господарських операцій. Це забезпечило основу для практичної апробації управлінського та синтетичного обліку.

Усі операції були зареєстровані за методом подвійного запису з відкриттям аналітичних субрахунків для кожного департаменту. Це дозволило детально розподілити доходи та прямі витрати між номерним фондом, рестораном, конференц-залами та SPA. Впроваджена система обліку

забезпечила коректний розрахунок маржинальності та валового операційного прибутку (GOP) для кожного департаменту.

На основі синтетичних і аналітичних даних було складено баланс, Звіт про фінансові результати за НП(С)БО та управлінський звіт USALI. Аналіз показав, що Номерний фонд є основним генератором прибутку, тоді як F&B та інші операційні департаменти формують стабільні, додаткові доходи. Загалом, дослідження підтвердило ефективність інтегрованої системи обліку для управління фінансовими результатами та прийняття стратегічних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балченко З. А. Бухгалтерський облік в туризмі і готелях України: навч. посібник Київського університету туризму, економіки і права (КУТЕП)] / З. А. Балченко, І. В. Балченко, С. О. Балченко. Київ: КУТЕП, 2006. 232 с.
2. Банєва І.О., Величко О.В. Основи готельно-ресторанного бізнесу. Конспект лекцій. Миколаїв: Видавничий центр Миколаївського національного аграрного університету, 2021. 150 с.
3. Бойко М. Г., Гопкало Л. М. Організація готельного господарства: Підручник. Київ: Нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 448 с.
4. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві: навчальний посібник / П. О. Куцик, Л. І. Коваль, Ф. Ф. Макарчук. Київ: Магнолія, 2019. 503 с.
5. Верига Ю. А., Гладких Т. В., Орищенко М. М. Фінансовий облік: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 438 с.
6. Все про облік та організацію готельного бізнесу / Бойцова М., Піроженко О., Кузнецов В., Клиженко Я. 3-тє вид., перероб. і доп. Харків: Фактор, 2007. 272 с.
7. Гапоненко Г. І., Євтушенко О. В., Шамара І. М., Холодок В. Д. Основні тенденції розвитку ресторанного господарства України в сучасних умовах. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*, 2021. Вип. 14. с. 132-141.
8. Герасимова Н. С. Методика обліку доходів та витрат готельного підприємства за сегментами. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*, 2014. Вип. 2/6. Т. 19. С. 28-30.
9. Горелкін В. Г., Король С. Я. Бухгалтерський облік у туристичній індустрії: Опорний конспект лекцій Київського національного торговельно-економічного університету (КНТЕУ). Київ: КНТЕУ, 2007. 79 с.

10. Гресь - Євреїнова С. В. Бухгалтерський облік туристичних та готельно-ресторанних підприємств: Навчальний посібник. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. 233 с.

11. Гудзь Н. В., Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник для ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 424 с.

12. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 243 с

13. Дергільова Г. С. Облік і аналіз прибутку підприємств громадського харчування: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Харків, 2003. С. 19.

14. Зима Г. І. Підходи до удосконалення обліку калькулювання собівартості готельних послуг. *Інвестиції: практика та досвід*, 2014. № 20. С. 52-56.

15. Колісник Г.М. Бухгалтерський облік в туризмі: навчальний посібник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2016. 140 с.

16. Король С. Я. Облік витрат туристичного підприємства. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*, 2011. Вип. 4. С. 72-84.

17. Куцик П. О. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві: навч. Посібник. Львів: Магнолія-2006, 2010. 504 с.

18. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2- вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 472 с.

19. Маначинська Ю. А. Облік і аналіз фінансових результатів в готельному господарстві: монографія. Чернігів: Чернів. торг.-екон. інст. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 423 с.

20. Миколенко О. П. Бухгалтерський облік: навч. посіб. для студентів ВНЗ у 2-х ч.; Нар. укр. акад. 2-е вид.; перероб. та доп. Харків: Вид-во НУА, 2017. Ч. 1. 308 с.

21. Облік, калькуляція і звітність у закладах ресторанного господарства: навчальний посібник / Р. В. Карпенко, В. М. Кузнецов, Н. Г. Салогуб. Харків: Світ книг, 2018. 288 с.
22. Огійчук М. Ф., Сколотій Л. О., Беленкова М. І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник. Київ: Алерта, 2016. 1040 с.
23. Однолько В. А. Облік і витрати з надання послуг на підприємствах готельного бізнесу. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*, 2023. № 4 (85). С. 156-165.
24. Садовська І. Б., Божидарнік Т. В., Нагірська К. Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. для ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 688 с.
25. Семенюк Л. В. Облік та аналіз витрат у системі управління продуктом закладів ресторанного господарства. *БізнесІнформ*, 2015. № 9. С. 271-276.
26. Смоляр Л. Г. Овчарик Р. Ю., Кам'янська О. В. Облік і аудит: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2013. 616 с.
27. Стащенко Ю. В. Особливості обліку доходів та витрат готельного бізнесу. Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах повоєнного відновлення України: зб. матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. 8 груд. 2023 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана, Ф-т обліку та податк. менеджменту та ін.; редкол.: М. І. Бондар (голова) та ін. Електрон. текст. дані. Київ: КНЕУ, 2023. С. 99–102.
28. Ткаченко Н. М., Борович О. В., Цюцяк І. Л., Цюцяк А.Л. Фінансовий облік: навч. посіб. Київ: Алерта, 2014. 456 с.
29. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ: Алерта, 2016. 928 с.
30. Шільвінська О. Л. Особливості обліку витрат на підприємствах готельно-ресторанного комплексу. *Глобальні та національні проблеми економіки: вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*, 2015. Вип. 5. С. 1057-1060.

31. Янчева Л. М. Методичні підходи до організації бухгалтерського обліку витрат виробництва та обігу на підприємствах ресторанного господарства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*, 2012. № 2. С. 11-17.

32. Янчева Л. М. Особливості формування собівартості готельних послуг. Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. Харків: ХДУХТ, 2014. Ч. 2. С. 73-74.